

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 41.884.045 у Одеському
державному університеті
внутрішніх справ (65014, м. Одеса,
вул. Успенська, 1)

ВІДГУК ОПОНЕНТА

офіційного опонента Головка Катерини Володимирівни на дисертацію
Слаблюка Нікіти Сергійовича «Адміністративно-правовий статус та
особливості трансформації діяльності Державної податкової служби України»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 –
«Право»

1. Актуальність обраної теми дослідження Конституцією України визначено, що Україна є соціальною та правовою державою. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Втілення в життя зазначених приписів не є можливим без належного фінансового забезпечення механізму державного управління. Ст. 67 Конституції України передбачає обов'язок кожної особи сплачувати податки і збори у порядку і розмірах, встановлених законом. Податки є основою формування державних доходів, що їх одержує держава на підставі своїх владних повноважень для виконання властивих їй функцій. Відповідно охорона податкової системи залишається одним із основних напрямів внутрішньої діяльності держави. При цьому держава не спроможна забезпечити своєчасну сплату податкових внесків у повному обсязі лише за допомогою методу переконання, а система оподаткування не здатна ефективно функціонувати без інституту юридичної відповідальності і, зокрема, без належної кримінально-правової, адміністративно-правової та фінансової охорони.

Радикальна адміністративно-правова реформа, що проводиться в Україні, безпосередньо зачіпає всі ланки державного управління, у тому числі органи Державної податкової служби України. Основною складовою державного апарату є орган держави – окремий службовець чи структурно оформлена група державних службовців, наділений певними владними повноваженнями, що має певну матеріально-технічну базу, створений з конкретною метою, на законних підставах для виконання певних функцій в рамках тієї політики, яку проводить держава. Можливості та ефективність діяльності конкретного органу держави багато в чому залежить від його адміністративно-правового статусу.

Податкові інституції є одним із ключових органів будь-якої країни. Через притаманність функцій бюджетоутворення та фіскального наповнення, в різних державах світу податковим службам приділяють багато уваги, вишукуючи

оптимальні моделі організаційно-структурних механізмів, покликаних знайти баланс інтересів між приватним та державним секторами та максимально знизити рівень ухилення від сплати податків і вчинення інших порушень в податковій сфері. Потреба в комплексному дослідженні адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України та його окремих елементів, проведення детального аналізу ефективності від введених змін та обрання перспективних шляхів розвитку Державної податкової служби України, особливостей трансформації діяльності цього органу центральної виконавчої влади, – являється запорукою формування податкової системи нового типу.

Окрім цього, актуальність обраної теми наукового дослідження пов'язано із активною реалізацією намірів довгострокової економічної стратегії розвитку держави, спрямованої на трансформацію у високорозвинену країну європейського типу, обрання Україною курсу на вступ до Європейського Союзу, а також орієнтацію на економічне зростання, що в сукупності вимагає удосконалення управлінської діяльності держави в процесі справляння податків.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Аналіз змісту дисертації, висновків і рекомендацій свідчить, що наукова новизна дослідження має належний рівень обґрунтованості. Це підтверджено значною кількістю проаналізованих здобувачем наукових праць, нормативно-правових актів, що висвітлюють адміністративно-правовий статус та особливості трансформації діяльності Державної податкової служби України.

Зазначене дозволяє констатувати, що ступінь обґрунтованості результатів дослідження Слаблюка Нікити Сергійовича підтверджується: методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дослідження; системним аналізом теоретичного матеріалу; виявленням закономірностей та причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи; широтою й різноманітністю теоретичної бази, послідовністю і логічністю викладу матеріалу, відповідністю одержаних наукових результатів поставленій меті у роботі та основним завданням дослідження.

Обґрунтованість висунутих наукових положень підкріплюється глибоким аналізом та узагальненням теоретичного та практичного досвіду, залученими і опрацьованими офіційними аналітичними матеріалами і літературними джерелами з фахових питань.

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, викладені в дисертації, є достатньою мірою обґрунтованими, логічними і послідовними.

3. Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації забезпечена використанням наукової методології та застосуванням сучасних методів проведення досліджень. Ознайомлення зі змістом дисертації, наукових публікацій дає підставу визначити основні наукові положення й висновки, що характеризуються науковою новизною і відображають особистий внесок автора, ступінь їх обґрунтованості та достовірності:

□ визначено поняття «трансформація діяльності Державної податкової служби України» як комплексний та поступовий процес становлення, розвитку, модернізації та перетворення організаційно-правових форм податкових органів, зміни назв, підпорядкування, функціонального призначення, шляхів взаємодії, чисельності працівників, фінансування, матеріально-технічного забезпечення тощо;

□ виокремлено історичні етапи становлення та розвитку правового статусу Державної податкової служби України;

□ надано трактування поняття «механізм реалізації методів в діяльності Державної податкової служби України» під яким запропоновано розуміти систему правових та організаційних засобів, інструментів, способів та прийомів, завдяки яким відбувається безпосередній вплив суб'єктів управління і їх посадових осіб на об'єкти управління задля виконання завдань, покладених на Державну податкову службу України та її органи;

□ визначено, що трансформація методів, які використовує Державна податкова служба України спрямована на перетворення її на повноцінний сервісно-орієнтований орган державної виконавчої влади, ядро діяльності якого полягає у здійсненні ефективного адміністрування податків, зборів, платежів в Україні через організацію ефективної управлінської діяльності, протидію ухиленню від оподаткування шляхом: впровадження міжнародних стандартів, вдосконалення аналітичних інструментів, оптимізації процедур медіації та компромісу, формування корпоративного іміджу Державної податкової служби України як сервісної служби європейського зразка з високим рівнем довіри у суспільстві;

□ доведено, що взаємодією Державної податкової служби України з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства є врегульована адміністративно-правовими нормами, погоджена за метою, часом і місцем необхідна спільна діяльність Державної податкової служби України, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства за якої, цими суб'єктами реалізується взаємний вплив один на одного і на суспільні відносини – задля реалізації податкової політики, дотримання норм і принципів

законності, ефективності спільної діяльності з метою захисту економічних інтересів держави.

Результати дослідження, його основні висновки й рекомендації оприлюднені на 3 науково-практичних конференціях, а саме: «Стан та перспективи розвитку адміністративного права» (м. Одеса, 2019 р.), «Science progress in European countries» (м. Штутгарт, 2020 р.), «Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави» (м. Одеса, 2020 р.).

Основні положення роботи знайшли відображення у 9 наукових статтях, з яких 5 – опубліковані у вітчизняних виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, 1 – у міжнародному виданні, а також у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях

4. Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Дисертаційна робота Н.С. Слаблюка містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальне наукове завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних і науково-методичних засад щодо запобігання фінансовим правопорушенням.

Теоретична цінність результатів дисертації полягає в тому, що представлені пропозиції є важливим теоретичним внеском у наукову спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, сприятимуть удосконаленню державної політики у сфері запобігання фінансовим правопорушенням.

Практична цінність результатів дисертації полягає в тому, що вони становлять науково-теоретичний і практичний інтерес та можуть бути використані в таких напрямках: науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових досліджень проблемних питань адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України; правотворчості – для підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства, яким урегульовано питання адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України; правозастосовній діяльності – з метою удосконалення питання адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України; навчальному процесі – під час викладання студентам закладів вищої освіти дисциплін «Адміністративне право», «Податкове право», «Митне право», у підготовці підрозділів підручників та навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей і наукових повідомлень.

5. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу в цілому, обґрунтованість її теоретико-методологічних положень, доречно зробити декілька зауважень і

звернути увагу на дискусійні положення дисертаційної роботи.

1. Так у дисертації автором детально проаналізовано повноваження Кабінету Міністрів України та Міністра фінансів в процесі трансформації діяльності Державної податкової служби України. Виокремлено, з урахуванням характеру функціонування Міністерства фінансів України, пріоритетні напрямки діяльності у забезпеченні формування та реалізації державної податкової політики, серед яких основними є: 1) збільшення рівня ефективності, сталості та передбачуваності податкової системи; 2) підвищення якості та ефективності податкового адміністрування; 3) раціональне акумулювання ресурсів, необхідних для виконання державою своїх функцій; 4) забезпечення принципів справедливості та рівності у податковій системі та її адаптації до європейських стандартів та правил; 5) створення сприятливих умов для ведення бізнесу та сприяння економічному розвитку; 6) розширення бази оподаткування. Водночас, проведений аналіз носив би більш завершений вигляд, якби у дослідженні більше уваги дисертант приділив би аспекту реалізації цих пріоритетних напрямків діяльності у конкретних повноваженнях Державної податкової служби України. зазначене більш яскраво продемонструвало сучасний процес трансформації діяльності Державної податкової служби України.

2. У підрозділі 2.4 «Взаємодія Державної податкової служби України з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства» дисертантом було досліджено порядок взаємодії Державної податкової служби України з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства. Серед іншого було зазначено, що завдяки взаємодії досягається узгодження дій та спільної діяльності Державної податкової служби України з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, інститутами громадянського суспільства. Водночас, поза достатньої уваги залишається питання сучасної моделі взаємодії Державної податкової та Державної митної служби України.

3. Дисертант у дослідженні підкреслює, що адміністративно-правовий статус Державної податкової служби України як стале явище опосередковує необхідність виокремлення єдиної системи принципів, нормативне закріплення якої: матиме позитивний вплив на процес функціонування податкових органів (зокрема, налагодження взаємодії з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, інститутом громадянського суспільства, платниками податків). Підтримуючи позицію автора необхідно наголосити, що практичне використання наголошених принципів пов'язане з тлумаченням їх змісту і вимагає деталізації та викладення в якості окремих правових норм, які

нажаль у тексті роботи не наводяться, а зміст принципів носить лише описовий характер.

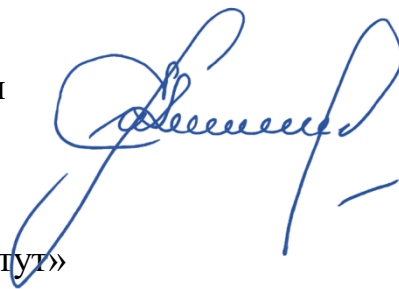
4. У підрозділі 3.2 «Зарубіжний досвід організації діяльності Державної податкової служби України» ґрунтовно досліджено зарубіжний досвід організації діяльності спеціально уповноважених податкових інституцій. Особливу увагу дисертант звертає на актуальність вивчення світового досвіду побудови та функціонування податкових органів, що на сучасному етапі розвитку української податкової системи, беззаперечно, викликає не тільки теоретичний, але й практичний інтерес, аналізуючи серед іншого досвіду Швеції та Сполучених Штатів Америки. Як наслідок сформовано пропозицію щодо необхідності введення в організаційно-штатну структуру Державної податкової служби України посади заступника служби з питань дотримання прав платників податків та, з урахуванням досвіду Канади – утворення Ради Правління при Державній податковій службі України. Підтримуючи в цілому зазначені положення дисертанта наголосимо, що висновки дослідження у цій частині могли бути посилені проектом положення щодо Ради Правління при Державній податковій службі України, яке б надало більш завершений вигляд сформульованих висновків та пропозицій.

Разом з тим, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують загального позитивного враження від представленої дисертаційної роботи.

6. Загальний висновок та оцінка дисертації. Дисертація Слаблюка Нікіти Сергійовича на тему «Адміністративно-правовий статус та особливості трансформації діяльності Державної податкової служби України» є самостійним, завершеним дослідженням актуального наукового завдання. Дисертація виконана на високому теоретичному рівні, викладена науковою мовою, розділи дисертації пов'язані між собою структурою і змістовно, висновки ґрунтуються на результатах проведеного дослідження, які, в свою чергу, є достатньо аргументованими та доказовими.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних дисертантом наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків, можна стверджувати, що дисертаційна робота відповідає вимогам Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 4, а її автор заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Доктор юридичних наук,
професор, професор кафедри
конституційного і
адміністративного права
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Kateryna Holovko', written in a cursive style.

Катерина ГОЛОВКО